

ELŐSZÓ

Mindazoknak, akik rászánták az időt, hogy elolvassák és tanulmányozzák *A Viskót*; azoknak, akik vásároltak belőle néhány példányt, vagy egy bőröndnyit vagy még többet és továbbadták, és e-mailt küldtek nekem a csodás történeteikkel, azoknak azt akarom mondani: „Köszönöm, és legyetek szívesek olvassátok el *A Viskó – lapról lapra* című könyvet is!” Ha szeretnétek jobban megérteni *A Viskó* keretét adó teológiát és nézőpontot, akkor ez a könyv nektek szól. Baxter magára vállalta azt a hihetetlen feladatot, hogy feltárja Isten természetét és jellemzőit, aki a saját viskómban találkozott velem. Baxter – egy mississipp-i teológus, aki intellektuális agyairait a Torrance testvérekkel kezdte élesítgetni a skóciai Aberdeenben – a briliáns elme és az alkotó tehetség egyedülálló kereszteződése. Műcsalikat készít, amelyek olyan szépek, hogy az emberek inkább kiakasztják a falra, ahelyett, hogy horgásznának velük, ami Baxter számára „sírnyaló szégyen”. Szerinte mindennek ott a helye a teremtésben, ahová eredetileg szánták, legyen az busa, bor vagy Barth. Mestere annak, hogy a bonyolult dolgokat mindnyájunk számára érthetővé tegye. Ha reményt és bátorítást találtál *A Viskón* keresztül, ez a könyv segíteni fog, hogy még tovább haladj Papa, Sarayu és Jézus szeretetének megismerésében.

Jó néhány év eltelt azóta, hogy írtam egy történetet a hat – nagyrészt felnőtt – gyermekem számára, igyekezve, hogy elkészüljön karácsonyra három állás munkája és az „élet” elfoglaltságai közepette. Azt gondoltam, építék nekik egy evezős csóna-

kot, tudjátok, olyan egypárevezőst, amelyben csak arra van elég hely, hogy egyszerre kettőt kivigyek közülük a tóra. Mindenkít meglepve – főleg engem – egy szuper-tankhajó lett belőle, amely azóta végighasította a maga útját az emberiség óceánján, világméretű hullámot vetve maga után. Ha lehetővé válik számodra, hogy egy pillantást vess a hajó nevére, látni fogod, hogy az *Isten humorérzéke* nevet kapta.

Vallásos neveltetésem eklektikus és leginkább magányos volt. Bár jártam bibliaiskolába és teológiára is, mindez poros oldalak és kazettára vett előadások és igehirdetések egysíkú hangjai társaságában tett magányos utazás volt számomra. Senki nem nevezné Søren Kierkegaard-t „szórakoztató” társaságnak, mégis vele és másokkal, mint Jacques Ellul, George MacDonald, Malcolm Smith, Jean Vanier, C. S. Lewis, és halott és élő írók és teológusok seregével – és rengeteg rock and roll-lal – végigjártam az utam a pusztaságon át... hova is? Nem is tudom. Felfedeztem, hogy száműzetésem szigetén zenészek, költők, írók, gondolkodók, komédiások özöne lakik, és mindegyiküknek van megosztanivalója: néha egy meglátás, máskor bátorítás. A *Viskó* egy tutaj volt, amelyen én hajóztam ki a mérhetetlenség tengerére, hogy felfedezem a hívők családját, amit nem ismertem; hallottam a neveket, de sosem találkoztam velük személyesen. Felfedeztem a gyökereimet, és azt találtam, hogy a családfám magában foglal olyan neveket, mint Athanáziosz vagy Torrance, Barth, Polikárp, Iréneusz és oly sokan mások, akik átlépték a vallási megosztottság és a hitbeli különbségek határait.

Nagyon sokan reagáltak *A Viskóra*. Ezek elsöprő többsége pozitív visszajelzés volt.

Csak e-mailben jóval több mint százezer történetet osztottak meg velem arról, hogyan keresztezte a könyv a legkülönbözőbb utakon járó drága emberek életét. A „segítő” közösségektől, azoktól, akik valódi emberek gyógyításán dolgoznak a lélektan, a spirituális formálás, a lépcsőzetes programok, a pszichiátria, a lelkipozítás és hasonlók útján, nos, tőlük nem

kaptam egyetlen negatív visszajelzést sem. Ezeknek a gyógyítóknak az számít, ami tényleg működik, ami érték és segítség azok számára, akiket ők gondoznak és értékesnek tartanak.

Bírálatok szinte kizárólag a vallásos emberektől érkeztek, és ezt a kifejezést nem szándékom pejoratív értelemben használni. Természetesen voltak olyanok, akik anélkül foglaltak állást róla, hogy elolvasták volna a könyvet. Ők elesnek attól a jogtól, hogy véleményt mondjanak, de vannak mások, akik igazán érzik annak a felelősségnek a súlyát, hogy megóvják a „nyáját” és megvédjék Istent a tévtanításoktól és a „rosszra csábító tanoktól”. Hálásak vagyunk ezeknek a testvéreknek, mert ők is részei a „családi” beszélgetésnek, és gondosan tekintetbe vesszük a véleményüket.

A *Viskót* sosem szántuk rendszeres teológiai műnek, sem gyakorlatias bizonyító szövegek könyvének, amellyel a jobb sorsra érdemes hitetleneket rá lehetne venni, hogy alá vessék magukat a vallásnak. Ez egy fikció. Egy teljesen emberi történet – bővülködik az út és a kudarc, a veszteség és a bizonytalanság, a mély vágyak és kérdések titkaiban. Felkarcolja a formális vallásosság és a teljesítmény-központú kultúra felszínét, hogy lássuk, a sötét külső mögül kiáshatjuk-e a dicsőség hírét, vagy érezhetjük-e az élet lehetét, amely lágy szellőjével felizzíthatná a remény parazsát és a hitelesség vágyát.

Kérlek, ne érts félre: A *Viskó* teológia. Teológia, egy történetbe ágyazva. Az Ige testté lesz és a test és vér általános emberi tapasztalatán belül lakik. Ha hiszed, mint én, hogy minden a kapcsolatokban találja meg a forrását, értelmét, értékét, önazonosságát, biztosítékát, jelentőségét, leginkább az ember Istennel való kapcsolatában, akkor az élet egésze beleesik a teológia, Isten valósága és jelenléte élő Igéjének hatáskörébe.

Amit most olvasol vagy hallgatsz, a kezdete annak, amit Baxter és én várunk. Ez a könyv kijelöli a szerkezetet és a háttér vonalakat; egy „nagyobb kép” festésére tett kísérlet, amely tisztázza a felvilágosodás és a reformáció előtti, azaz a korai

egyház látomását az Atya, a Fiú és a Szent Szellem gyönyörű életéről és az emberiségről szőtt álmukról. Itt Platónnak és a dualizmusnak egy szava sem lehet. Ez a nézőpont és látvány, amely *A Viskó* ablakán át láthatóvá vált, most felnagyítva és részletezve jelent meg elérhető és érthető nyelven; és remélem, hogy a kialakuló kép, melyet Baxter erre a „szó-vászonra” fest, csodálatra, imádatra és a lehetőség meglátására fog indítani.

Végül is, Baxter és én többek között a történelemmel szeretnénk foglalkozni, hogy segítsen megérteni, hogyan tudunk ilyen messzire letérni az útról és hogyan jutottunk el idáig, és természetesen teológiával, amely a legnehezebb és legjobb kérdéseket teszi fel, és a következtetésekkel, amelyeket szükségszerűen eredményez egy ilyen beszélgetés. Ha az, amit megpróbálunk megmutatni és továbbadni, igaz, akkor az hogyan hat a mennyről, a poklóról, az evangélizációról, a homoszexualitásról, a munkáról, a nők szerepéről, a politikáról, a vallásról, a tudományról, a szent és a hétköznapi szétválasztásáról, a kereskedelemről, a nevelésről, az Egyház természetéről, az átalakulás folyamatáról, a gyógyulásról és minden másról való gondolkodásunkra?

Látni szeretnénk, hogyan működik ez a valóság a hétköznapi tapasztalatának fényében. Szeretnénk összegyűjteni azokat az embereket, akik elmondják nekünk, hogy milyen ez az elképzelés az ő hivatásukban és hobbijukban: a csillagászatban, az anyaságban, a művészetekben, a hírközlésben, a zenében, a vízvezeték-szerelésben, a földművelésben, az apaságban, az üzleti életben, a lelkipásztorkodásban, a bolygó iránti felelősségben, a gyógyításban, a napszámos munkában, a tanításban, táncban, bármiben.

Sokan a nyugati felvilágosodás racionalizmusának és dualizmusának kettősségében nőttünk fel – egy olyan hajóban, amely az útirány megváltoztatása nélkül könnyen megfeneklik a növekvő jelentéktelenség partján. Ennek a hajónak a gondolkodóit gályapadon találjuk mély és titokzatos beszélgetésekbe

merülve, miközben a világ elvitorlázik, mi többiek pedig a Nagy Szomorúságunkban szenderegünk. Nem gondolom, hogy új teológiára lenne szükségünk; inkább vissza kell térnünk a koraihoz és kezdetihez, és jobban megérteni ezeket a gyökereket; a minden létezőt és valóságot Jézus személyének és az Atyával és a Szellemmel való kapcsolatának fényében látó eredeti „evangélisták” látásmódját kell gyakorolnunk.

Barátom, Baxter és én, millió mással együtt tárt karokkal hívunk, hogy látogass el újra *A Viskó* világába, ahol Papa szeretete soha nem ér véget, Jézus bizalma benned olyan „erős, mint a káposzta”, ahogy Baxter mondaná, és a Szellem reménysége szélesebb, mint a világegyetem; egy olyan világba, ahol *te* számíatsz, és Papa különösen kedvel *téged!*

Wm. Paul Young
A Viskó szerzője

Bevezetés



A CADILLAC LES

2007 októberének közepén felhívott Wendy Marchant Saul Ste. Marie-ből, Kanadából. Így kezdte: – Baxter, nem teheted le a telefont, amíg meg nem ígéred, hogy elolvasod *A Viskó* című könyvet. – Az első gondolatom az volt, hogy *ne már, Wendy, legalább te ne csináld ezt velem*. Időnként előfordul, hogy elküldik nekem „a valaha írt legjobb könyv” kéziratát. Aztán két-három nap múlva jön egy e-mail, hogy mit gondolok a könyvről. De Wendy nem egy idegen, sőt jó barátom, szerető testvérem, aki folyamatosan imádkozik értem és a családomért. Így a *ne már...* – *...de hát ez Wendy* gondolatok közt tétovázva megkérdeztem, hogy miről szól a könyv.

– Baxter, nem mondom meg, az csak elrontaná. Bízz bennem!

– Oké, Wendy, megmondom, mit teszek. Közéleg a szarvasvadászat ideje, magammal viszem ezt a könyvet, és ez lesz az első, amit a magaslesen a könyvkupacból előveszek. – Így is történt.

Egy hónappal később, a vadászati szezon nyitónapján, miután *A Viskó*t szófogadóan elhelyeztem a hátizsákomban, elindultam a magaslesre. Meg kell mondanom, hogy nem vagyok

egy nagy vadász. Egész életemben mindössze három szarvast lőttem. De szeretek az erdőben lenni. Néhány éve Jeff barátommal építettünk egy bádogtetős, szőnyeggel és két nagyon kényelmes székkal felszerelt magaslest. Becézően Cadillac lesnek neveztük el. Számomra leginkább egy kültéri dolgozószoba és magánszentély csodálatos kilátással. A Cadillacben olvasok, írok, imádkozom..., és néha vadászom is. Tehát felmáztam a lesre, mindent elhelyeztem, leültem, és kinyitottam *A Viskót*.

Willie bevezetőjének a kezdőszavai megragadták a figyelmemet: „Ki ne kételkedne, ha valaki nem kevesebbet állít, mint hogy egy teljes hétvégét Istennel töltött egy rozoga viskóban.” *Vagy úgy, gondoltam magamban, ez a könyv egy olyan emberről szól, aki az erdőben, egy viskóban találkozott Istennel. Ez jó. Kíváncsi vagyok, hogy a viskó egy öreg vadászház-e. De melyik Istennel? Ez itt a kérdés, és ugye nem ugyanaz lesz már megint, mint mindig, a régi nóta.* De akkor jött Mack „apjának” a története, aki egy fához kötötte és két napig verte a fiát, azután „a Nagy Szomorúság” kifejezés, majd Multnomah hercegnő története, *azután Missy* – végül ott találtam magam kisírt szemekkel a Cadillacben.

A szívem majd' megszakadt, úgy zokogtam. Amikor megtalálták Missy ruháját a viskóban, felálltam, kifújtam az orrom, letöröltem a könnyeimet, és megráztam a kezemben tartott könyvet. „William P. Young! Én nem tudom, ki vagy te, de azt megígérhetem, hogy ha szívszorító sérülésedre te is az unalomig ismert távoli, elérhetetlen, törvényeskedő, a világot ítélkező szívvel vizslató istent adod elő, fogom a könyvedet, elviszem kétszáz méterre, egy fának támasztom és személyesen tüntetem el ezt a példányát a világegyetemből.”

Megmenekült a fickó. Paul Young ismeri Jézus *Abbáját*. *A Viskó* nem a bukott képzeletünket elítélő Istenről szól, hanem a Szentháromság Isten elképesztő gyengédségéről a *bűnösök* iránt. Az Atya, Fiú és Szent Szellem szabadságáról arra, hogy szeressen és átöleljen minket rettenetes összetörtségünkben.

Az áldott Szentháromság¹ eltökélt szenvedélyéről, hogy megszabadítson bennünket önmagunktól, hogy szeretetben élhesünk – mert szeret minket. Az Atyához, Fiúhoz és a Szent Szellemhez tartozunk. Ez mindig így volt és így is lesz. Csak éppen nem látjuk. És mivel képtelenek vagyunk látni, Mack terhének mérgező súlya alatt élünk, amit akaratlanul továbbadunk a körülöttünk lévőknek, a teremtett világot is beleértve.

A Három-egy Isten igazságát legszebben az a jelenet festi le, amikor Papa átöleli Mackenzie Allen Phillipset a világegyetem legnagyobb ölelésével úgy, hogy annak a lába sem éri a földet. Megdöbbszemtem és reszkettem az örömtől. Valahol belül mindannyian tudjuk, hogy így van, hogy ilyen Jézus *Abbája*, hogy ez a minket megszabadító igazság, hogy az isteni szeretet tényleg létezik. A baj csak az, hogy ez nem egyezik a saját gondolatainkkal és begyöpösödött elképzeléseinkkel, amelyeket „bizonyító erejű” igéink és sebzett szíveink formálnak – mindazzal, amit Athanáziusz „mitológiának” nevezett.

Egész délután olvastam, be akartam fejezni sötétedés előtt. Nem sikerült. Úgyhogy ott ragadtam a Cadillacben egy elem-lámpával a számban, amíg a fiam rám nem írt, hogy az alaptáborban vár.

A történet mögötti történet

William P. Young (akit a barátai egyszerűen csak Paulnak szólítanak) sosem szándékozta kiadni *A Viskót* – a gyermekeinek írta. Két cél vezérelte: először is, hogy olyan ajándékot adjon,

1 Reginald Heber, anglikán lekipásztor Szentháromság vasárnapra írt nagyszerű énekének „Szent vagy, szent vagy, szent vagy” az utolsó sora a „Három személyben egy áldott Isten”. A dallamot niceainak nevezik, a 325. évi niceai zsinat után (az ének történetéről Kenneth W. Osbeck könyvében: *101 Hymn Stories* /Grand Rapids: Kregel, 1982/ a 94–95. oldalon olvashatunk). Az „áldott Szentháromság” kifejezés kicsi korom óta foglalkoztat. Felfedeztem, hogy a szakadás előtti ősegyházban és az egyház sokféle teológiájában világszerte széles körben használják mind a mai napig. Ősi, modern és egyetemes. „Az áldott Szentháromság” a jóságot hirdeti, a gazdag és bővülködő teljességet, és az Atya, Fiú és Szent Szellem túlszorduló elevenségét; és azt hiszem, arról a reménységről beszél, hogy ez az „áldott” élet őrzi a mi életünk titkát.

amellyel kifejezheti a gyermekei iránt érzett szeretetét; másodszor, a barátja, Willie szavaival élve, „hogy segítsen nekik megérteni, hogy mi zajlott le belső, személyes világában”(14)¹. Paul azt tervezte, hogy karácsony előtt eljuttatja az írást az Office Depot-ba, hogy elkészüljön a gyerekeinek, a feleségének és a barátainak szánt tizenöt példány. De, bár két másodállása is volt, nem volt elég pénze rá. Csak néhány példány készült el, így a történetet kézzől kézre adták a családtagok és a barátok. Bátorították, hogy adja ki, de hiába vette fel a kapcsolatot különféle kiadókkal, rendre elutasították, mondván: „nagyon nem illik a kiadó elképzeléseibe” vagy „túl sok benne Jézus”. Paul számára már csak hab a tortán – *lagniappe*, ahogy Luisianában mondják –, hogy írása könyv alakban is megjelent, és mára egyike a legnépszerűbb könyveknek a világon. Az ő álma már akkor valóra vált, amikor az első példányok elkészültek, és a gyermekei elolvashatták a történetet, ami megmagyarázott valamit apjuk világban tett útjáról.

A saját fülemmel hallottam, amikor Paul azt mondta, hogy eljutott egyszer ahhoz a ponthoz, amikor így kiáltott fel: „Papa, soha többet nem fogom azt kérni, hogy áldj meg valamit, amit csinálok, de ha van valami, amit megáldasz, és amiben részt vehetnék, azt nagyon szeretném. És az sem érdekel, ha ez vécépucolás vagy ajtónyitogatás vagy cipőpucolás.” És Papa ezt felelte: „Paul, mit szólnál ahhoz, ha megáldanám azt a kis történetet, amit a gyerekeidnek írtál? Te a tieidnek szántad, én pedig az enyéimnek adom.” A többi mára már – ahogy mondják – történelem.

De tényleg az? Sokkal több megy végbe egy átlagember életében, mint amiről bárki álmodni merne. És ez bizonyosan igaz Paul Youngra. *A Viskót* nem egy akadémikus írta, aki végre megtanulta, hogyan kell az átlagemberekkel szót érteni. Van egy történet a történet mögött – valójában jó pár történet, de ragaszkodom Willie magyarázatához: „hogy segítsen nekik

1 A könyvben a zárójelbe tett számok *A Viskóból* származó idézetek oldalszámait jelzik (2009. évi kiadás).

megérteni, hogy mi zajlott le belső, személyes világában”(14). A belső világ, a láthatatlan dolgok, a fájdalom, a zűrzavar, a szégyen, az összetört szívek és széttört álmok világa irányít mind-egyikünket, és különösen a legnagyobb mesét *A Viskóban*. A háttértörténet a gyomorszorító pokol, amit Paul Young szenvedett el a saját életében. Láttam egy képet a hatéves Paulról. Úgy nézett ki, mint egy aggastyán – megviselt, szerencsétlen, fáradt és rettenetesen szomorú volt. A szeméből sütött a kétségbeesés. Sírva fakadtam attól a képtől. Mégis ez a kezdete ennek a történetnek, amelyen keresztül mi mind – vagy legalábbis sokan közülünk – eljutottunk a szeretethez.

Hatéves korára Paul már megtapasztalta, milyen érzelmileg magára hagyottnak, rendszeresen ütegeltnak, gyakran szidottnak és gyakorta szexuálisan bántalmazottnak lenni.

A legkevesebb, amit mondhatunk, hogy élete első napjaitól belső világában megnyomorított gyermekként élt.

Egyetlen gyerek – egyáltalán senki – sem tud ilyen sérüléssel együtt élni. Egy ilyen sérülés a szégyen, a félelem, a biztonságérzet hiánya, a szorongás és a bűntudat halálos kotyvalékát hozza létre. Ezek a láthatatlan összetevők egybeforrnak egy elítélő, elerőtlenítő, lerázhatatlan suttogással: „Valami nincs velem rendben. Én nem vagyok se jó, se értékes, se fontos, se szeretetre méltó; nem is vagyok ember”², és ez háborgatja az élete minden egyes pillanatát. Hogyan képes egy gyermek – vagy bárki – megbirkózni ilyen belső kínnal? Senki sem képes erre.

Ahogy a halat nem arra tervezték, hogy a holdon éljen, minket sem arra terveztek, hogy szégyenkezve éljünk. De mit

1 Az eredeti szövegben itt egy francia szó szerepel, egy louisianai konyhai szakkifejezés (*Roux*). Egy nagy fazékban vajjal vagy olajjal aranyszínű vagy barna rántást készítenek, paprikát, hagymát és zellert – a „Cajun” konyha „szentháromságát” – tesznek bele. Amikor a zöldségek megfonnyadnak, húsleveszt adnak hozzá. A végleges ízt az adja meg, amit ezután tesznek a fazékba.

2 További gondolatok találhatóak a „nem vagyok...” témakörrel kapcsolatban a perichoresis.org honlapon az „Inside the Soul: An Anatomy of Darkness” (A lélek belseje: a sötétség anatómiája) előadássorozatban.

tehetünk? Hová fordulhatunk? A legtöbbünk eltemeti az egésztestet a lelke hátsó szobájában egy szemeteskukába, és továbblép. Vagy megpróbál továbblépni. *De amit eltemetünk, az uralkodik rajtunk.* Amiről nem tudjuk, hogy nem tudjuk, az tönkretesz minket. Az „én nem vagyok” „leszek”-ké válik, és a valakivé válás álmát álmodjuk. „Csak annyi kell, hogy megházasodjam és gyerekeim legyenek...” „Csak annyi kell, hogy megkapjam azt az állást vagy azt az előléptetést, azt a pénzt, azt az autót, azt a házat, azt a hatalmat, azt a pozíciót, azt az új kapcsolatot...” És belevágunk. De ezek a „dolgok” nem képesek enyhíteni a lelki fájdalmat. Ezek sosem működnek, bár mi addig védjük őket, míg végül elpusztítanak minket. Így hát gyógyszert szedünk, automata vezérlésre kapcsolunk, kikapcsolunk vagy túlságosan lefoglaljuk magunkat, nagy dolgokba vágjuk a fejszénket, más embereket irányítunk, a gyerekeinkben éljük ki magunkat, vagy folyamatosan részek vagyunk így vagy úgy. Egyszerűen túl sok ahhoz, hogy szemtől szemben megbirkózhassunk vele.

Paul Young vallásos lett, részben azért, mert vallásos környezetben nőtt fel, így ez kéznél volt, részben pedig azért, mert a vallás felkínálta neki azt a lehetőséget, hogy teljesítménye révén értékesse váljon. A kanadai Albertában született, de már az első születésnapja előtt a missziós mezőn találta magát a holland új-guineai felföldön (Nyugat-Pápua). Hatéves kora körül – ahogyan egyes missziói bizottságok előírták – egy bentlakásos iskolába került. Mire tízéves lett, a családja váratlanul visszaköltözött Kanadába, és az érettségiig Paul tizenhárom különböző iskolába járt. Az apja misszionáriusból lelkész lett.

Ezek a tények semmit nem árulnak el a különböző kultúrákba való beilleszkedési próbálkozásoknak, az élet szinte elhordozhatatlan súlyú veszteségeinek a fájdalmáról, sem a süvítő téli viharok idején, az éjszaka kellős közepén a sínek közötti kóborlásnak vagy a szégyennek olyan mély és dübörgő hangerejének a fáj-

dalmáról, amelyek folyamatos fenyegetést jelentenek az épelméjűség számára, a személyes kudarc által nemcsak összetört, hanem kiirtott álmoknak és ama hajszálvékony reménységnek a fájaldalmáról, ahol csupán a ravasz meghúzása látszik az egyetlen megoldásnak.¹

A vallás világa volt az egyetlen, amit Paul ismert. Neki ezeket a kártyákat osztották. Így hát ezekkel játszott. Hitte a kereszténység „vallásos” változatát. Muszáj volt. A minden lélegzetvételében suttogó „nem vagyok jó”-val szemben bizonyítania kellett, hogy mégis az. Osztályelsőként diplomázott, ragyogó sztárrá vált; egy, az emberek kedvét kereső, vallásos előadó a csúcsra vezető úton. De minden pillanatát betöltötte a hiperéberség, folyamatosan figyelt minden csoportot, minden beszélgetést, minden gyűlést és minden pillanatot, hogy fenn-tartsa az emberekben róla kialakult jó benyomást. Hogyan tudta volna Paul – és hogyan tudná bármelyikünk – az emberek tudomására hozni, hogy haldoklik belül?

Egyik kezével lenyomva tartva a kuka fedelét, mosolygott, Bibliát tanított, „jó ember”-ré vált, lelkipogondozóvá, miközben mindenkitől biztonságosan távol tartotta magát. De nem talált vigasztalást a belsejében kavargó zűrzavarban. Istenhez kiáltott gyógyulásért, újra odaszánva önmagát és az életét százszor is, míg végül az „újra-odaszánója” teljesen kiegészett. Az élete egy-fajta rejtőzködéssé vált, miközben kétségbeesetten keresett vigaszt és segítséget bárhol, ahol rátalálhatott. De nincs gyógyulás a vallásban. A gyógyulás akkor történik, amikor találkozol Jézussal a szemeteskukádban – vagy a viskódban –, egy olyan helyen, amelynek Paul a legtöbbszörrel együtt még a létezését is igyekezett letagadni. Belevetette magát a szolgálatba, az üzletbe, a házasságba, az apaságba, a végkimerültségig igyekezve azon, hogy hiteles emberi lénygé váljon, rejtegetve a mélyben meghúzódó szégyent és személyes kudarcot.

1 Részlet Paul naplójából. Lásd: theshackbook.com/willie.

Egy egyszerű telefonhívás billentette ki végleg a világot – valójában csak egy szó: „Tudom.” Kim, Paul felesége rájött, hogy a férjének viszonya van az egyik barátnőjével. Egy viszony az egyik módja annak, ahogyan a szegény az életünket mérgezi. Természetesen van millió más is, de az egyik az, hogy egy másik emberhez fordulunk, a „varázslatos idegenhez”¹, aki a mindenünk lesz, az életünk, a megváltásunk. Gyanítom, Paul rájött, mire gondolt a költő, amikor ezt írta: „A pokol nincs oly rettenetes, mint egy megcsúfolt asszony.”² De ez nem a teljes igazság. Nincs még egy olyan szövetségese a mennynek, mint egy szeretni tudó asszony. Paul könyve ajánlásában ez áll: „Kimnek, Szívem Választottjának; Köszönöm, hogy megmentetted az életemet!”

Mackenzie hétvégéje a viskóban Paul életének tizenegy évét mutatja be – fájdalmas, érzelmi kínokkal terhelt, depressziós tizenegy évet, amelyben csak itt-ott villant fel a remény –, melyet Kim dühbe csomagolt hősies szeretete tartott össze. Emberileg nézve Kim nélkül és az ő szerető szíve nélkül Paul Young valószínűleg mára már halott lenne, vagy bedugták volna a diliházba, vagy teljesen kiüresedve játszaná a szerepét. Nem lenne mit elmondani – legalábbis a történet nem arról a találkozásról szólna, amikor az áldott Szentháromság ránk talál a szemetes-kukánkban.

Amikor túljutott a poklon, és elkezdett felderülni az igazi szabadság és élet hajnala, Kim volt az, aki ragaszkodott ahhoz, hogy Paul írjon valamit a gyerekeiknek, hogy elmagyarázza az útját és újonnan talált szabadságát. Nem könyvre gondolt – és Paul sem –, de a legtöbb ember nagyon örül, hogy végül így alakult. Nemegyszer hallottam őt Kimről és a gyerekekről úgy

1 Lásd: James Hollis: *The Eden projekt: in Search of the Magical Other* (Toronto: Inner City Books, 1998.); és Hollis: *The Middle Passage: From Mystery to Meaning Midlife* (Toronto: Inner City Books, 1993.) És még: C. Baxter Kruger: *Accross All Worlds: Jesus Inside Our Darkness* (Jackson, MS: Perichoresis Press 2007.; Vancouver: Regent Colleg Publishing, 2007.) 7. és következő oldalak.

2 William Congreve „Gyászoló menyasszony” (*The Mourning Bride*) című művéből, 1697.

beszélni, hogy könnyek csorogtak az arcán. Ez a regény az élet tűzpróbájából, sebekből és megbecstelenítettségből, bántalmazásból, üres vallásosságból, kínból és árulásból és kegyelemből és szeretetből és megbékélésből született. Luther valahol azt mondja, hogy Isten úgy készíti fel a teológusokat, hogy a pokolra küldi őket. A pokolban persze senkit nem érdekel csak a puszta teológia. A gyász ürességében, a fájdalomban, a szenvedés sebeivel nem érdekelnek bennünket az ál-ígéretetek, a szellemi önkielégítés vagy „Skippy, a csoda-Krisztus”, ahogyan barátom Ken Blue nevezi. Amit megtanulunk a pokolban, az az, hogy ki akarunk kerülni onnan. Megtanulunk kétségbeesetten sóvárogni az élet, a gyógyulás, az igazi megváltás után, egy olyan Megváltó után, aki itt és most ment meg, aki megbékéltet, aki meggyógyítja töréseinket és megszabadít a szégyenünktől. Az kell, ami működik.

Ez a háttértörténet. *A Viskó* címe könnyedén lehetett volna *Pokolból a Mennybe*, vagy *Az agyonnyomó szégyenből életre szeretve*, vagy *Hogyan gyógyított meg Jézus egy elszúrt életű embert*, vagy éppen *Olyan istenekkel, mint a mieink, nem csoda, ha szomorúak és összetörtek vagyunk*. Mert ez a történet a pokolról és a Mennyről, sérülésekről és szégyenről szól, és a szeretetről – a valódi Jézusról, aki elfogad egy összetört szívű embert; és az Atyáról, a Fiúról és a Szellemről szól, akik megtalálnak minket borzalmas és erőtlen hiedelmeink távoli vidékein – hogy megosszák velünk az életüket. A világegyetemet összetartó igazság az, hogy Isten Atya, Fiú és Szellem; és az áldott Szentháromság egyetlen rendíthetetlen szándéka, hogy mi megfzleljük és megérezzük, megismerjük és megtapasztaljuk magát a szentháromsági életet.

Amit Paul és Kim átélt és felfedezett Papa, Jézus és Sarayu szeretetében, az a „kibeszélhetetlen és megdicsőült örömmel örvendezés”¹, amiről Péter beszélt, és a bővölködő élet, amit Jé-

1 1Péter 1:8

zus ígért¹. Már nem tudnak visszatérni a régi jó „tégy még többet, próbálkozz erősebben” vallásosságához, a maga helyesen idézett bibliaverseivel. Mint C. S. Lewist, a nyomorúság kellős közepén, „hirtelen „meglepte” őket „az öröm.”²

Egyesek támadták *A Viskó* Istenről szóló tanítását. Paul válasza nem teológiai érv vagy bibliai idézetekből álló bizonyítás, bár mindkettőben járatos. A válasz a saját élete és a kapcsolatai. Ő azt mondaná, hogy „van egy ingem a pokolból – tulajdonképpen több is. A vallás sehol sem működik, különösen ott nem, de az Atya, a Fiú és a Szellem eljött értem, hogy megtaláljon a poklom mélyén. Elfogadtak, szerettek, felkaroltak, és a szeretetükkel folyamatosan gyógyítanak.” Azt hiszem, Paul feltenné ezt az egyszerű kérdést is: „És a *te Istenről szóló tanításod* segít neked?” Ismerve Pault, a következő kérdése az lenne: és mit gondol a feleséged vagy a férjed, mit gondolnak a barátaid arról, hogy segít-e rajtad a te Istenről szóló tanításod? És bár *A Viskó* a gyermekeinek írt történet, a dolog azért ennél mégis bonyolultabb. Ez a történet élet-halál kérdése. Paul Young nagyon komolyan beszél. Azt akarja, hogy a gyerekei meglássák, hogy a vallás végzetesen tehetetlen, ha összetört lelkünk gyógyításáról van szó, és azt akarja, hogy a gyermekei megismerjék Papa ölelésének bámulatos szabadítását.

Az Atya, a Fiú és a Szent Szellem, akiket ő Papának, Jézusnak és Sarayunak hív, nem hiedelmek, mint a Mikulás, a Jézuska vagy a fogtündér. Ők valódiak. Találkoznak velünk a fájdalomunkban, a haragunkban, keserűségünkben és sértődöttségünkben; a szegénységünkben, büntudatunkban és erőtlenségünkben; nyomorúságos, sérült kapcsolatainkban – és halálos vallásosságunkban –, és ott szeretnek bele bennünket az életbe és szabadságba. És itt jön a második ajánlás: „Az összes cset-

1 János 10:10

2 *Surprised by Joy: The Shape of My Early Life* a címe C. S. Lewis önéletrajzának (London and New York: Harcourt, Brace, 1956.)

lő-botlónak, akik hisszük, hogy a Szeretet uralkodik. Álljunk fel, hadd ragyogjon a fénye!”¹

A történeten belüli történet

Akárcsak Paul Young – bár más okok miatt –, Mackenzie Allen Phillips is egy megtört ember. Néhány évvel ezelőtt minden szülő legrosszabb rémálma vette kezdetét az életében: a legkisebb lányát, Missyt, elrabolták, meggyilkolták és a holttestét eldobták. „Az egész a Munka Ünnepeinek hétvégéjén történt, ami a nyár utolsó tombolási lehetősége a tanév és az őszi megszokott menetrendje előtt.” (28) Mack táborozni vitte három gyermekét, ekkor tűnt el Missy. Azóta Mack „*A Nagy Szomorúság*” – ahogy ő nevezi –, tehetetlensége undorító és rettenetes pöcegödrenek, Missy hiányának és Isten hallgatásának a csapdájában vergődik. Bár körülveszi négy nagyszerű gyermeke és a felesége, Nan, aki tudja, hogyan szeresse, Mack belső világa éppen olyan kusza, mint egy doboz szétesett vállfa. Újra és újra próbál együtt élni a gyászával, de még maga a pokol is enyhülést jelentene azoknak, akik egy gyermek elvesztése miatt szenvednek. Egyszerűen rossz. Elviselhetetlen.

Soha többé nem fogod hallani a kislányod kacagását, látni a mosolyát vagy hallani a nevedet az ajkáról – csak a rémálmodokban. Nem lesznek ott-alvások, első randik, fiúk, diákbálok, osztálykirándulás, sírás a válladon, és nem lesznek meglepetések. Mindennek vége – eltűnt, mint a világosság utolsó sugara a sötétség beállta előtt. És aztán a csend. A gyász mindezek miatt; a bánat és a harag és a bűntudat és a tehetetlenség összekavarodik, hogy megdermessze az életedet. Az agyad kába. A képességeid, hogy észlelj, hogy bekapcsolódj, hogy érezz – hogy érezd, hogy élsz, érezd a többieket, hogy egyáltalán bármit érezz – lelassulnak, ahogy télen lelassul a nedvzáramlás, melynek eredmé-

1 Részlet Bruce Cockburn „Mystery” dalából, a *Life Short Call Now* albumról (True North Records, 2006.).

nyeként a rózsza is elveszti színét, és a világ gyakorlatilag örömtelenné válik. Végül a hiány rettenetes csendje elkezd felfalni az emlékeket.

A Nagy Szomorúság elszívja az életerőt már összetört lelkéből, megfosztva annak tudatától, hogy még az élők közé tartozol (78). Aztán ott vannak azok a rettenetes álmok a tehetetlenségről. Hogy beleragadt a sárba, hogy kétségbeesetten próbál egy figyelmeztetést sikoltani Missynek, de soha nem jön ki egyetlen hang sem a torkán (28, 119). Csuromvizesen ébred, elgyötört érzelmekkel, eltelve büntudattal; a sajnálat, tehetetlenség és bánat levében párolódva. Azután ott a kérdés, amit Istennek tesz fel. Miért történhetett ez meg? Hol volt akkor Isten? Miért engedte meg, hogy Missyt elrabolják? Nem törődött vele? Mack elméje hajszoltan száguldozik, hogy valahogy értelmét találja ennek az égre kiáltó igazságtalanságnak. Mégis harag, vád, neheztelés gennyedzik sebe hegében:

– Te nem hiszed, hogy az Atya nagyon *jól* szereti a gyermekeit, ugye? Nem igazán hiszed, hogy Isten jó, igazam van? (– kérdezte Sophia.)

– Missy is az ő gyermeke? – csattant fel Mack.

– Természetesen – felelte ő.

– Akkor nem! – fortyant fel Mack, és talpra ugrott.

– Nem hiszem, hogy Isten az összes gyermekét nagyon jól szereti. (160–161)

– Hát nem *éppen* emiatt panaszkodsz, Mackenzie? Hogy Isten cserbenhagyott téged és Missyt? Hogy Isten már a Teremtés előtt tudta, hogy eljön a nap, amikor a te drága Missydet brutálisan megölik, és mégis 'elkövette' a teremtést? Aztán pedig *megengedte*, hogy ez az elfajzott szörnyeteg kiragadja őt a te szerető karjaidból, pedig meg tudta volna akadályozni. Akkor nem Isten a hibás, Mackenzie?! ...

– De! Isten a hibás! (166 – kiemelés tőlem)

Mack annyira elveszett fájdalma tengerében, hogy minde- nért Isten tehetetlenségét okolja. Egy ilyen helyen „a valóság, ha következetesen nézzük, elviselhetetlen”.¹ Összezavarodott és dühös, észrevétlenül vált önmaga árnyékává: egy megtört, megfáradt hazajáró lélekké. A Nagy Szomorúságba süppedve csak múltak a napok, hónapok, évek. Aztán egy jeges téli napon elcsúszkált a postaládájához, hogy abban egyetlen papírlapocskát találjon – *Istentől*:

Mackenzie!

Hosszú idő telt el. Hiányzol.

Ha akarod, hogy újra találkozzunk, a következő hétvégén ott leszek a viskóban.

Papa (18)

És elkezdődik Mackenzie Allen Phillips gyógyulásának története. Szabadulása az Atya, Fiú, Szellem Mack iránti türelmében, gyengéd gondoskodásában és lenyűgöző tiszteletében megjelenő izgalmas, szívmengető szeretetének a következménye. A rémálmai közepette találkoznak vele, és hozzásegítik ahhoz, hogy az Istenről alkotott képe, az emberi lét céljáról, magáról, másokról, Jézus halála értelméről alkotott véleménye, az életről való gondolkodása *forradalmi* változáson menjen keresztül.

Noha Paul Young nem szándékozta kiadatni ezt a történetet, nem jelenthetjük ki azt, hogy a Szent Szellemnek nem voltak meg a saját tervei. A *Viskó* rendkívüli népszerűsége jelzi, hogy ez a történet egy, a lelkünk legmélyén megszólaló, közös hűrt pendít meg. Bár Mack egy kitalált regényalak, egyikünknek sem idegen. Ez a történeten *belüli, belső* történet. Mi vagyunk Mackenzie, és ő mi vagyunk. Lehet, hogy nem veszítettük el a gyermekünket olyan rettenetes körülmények között,

1 C. S. Lewis: *A Grief Observed* (New York: Bantam, 1976) 32. oldal.

mint Mack, de senki nem ússza meg a felnőtté válást sebek nélkül, és merem állítani, hogy mindegyikünk hurcol magával valami gyomorszorító fájdalmat és keserű csalódást. Mack sebesülése súlyos, és fájdalma kérdéseket vet fel, amelyek egészen mélyrehatóak, és amelyek a *mi* kérdéseink is. Megrekedt egy rettenetes tragédia és egy hallgatag, sőt talán kegyetlen Isten között. És ez a nehéz helyzet kísért bennünket. Nincs hely, ahol Mack enyhülést találna fájdalmára. A vallása – finoman szólva is – alkalmatlan arra, hogy segítsen. Egyedül van, teljesen magára maradván, válasz nélkül maradt emberként hordozva Missy halálának rettenetét. Tehát a belső történet az, hogy *A Viskó* a mi történetünk is, a mi fájdalmunk és vakságunk története, egy annyira távolinak és nemtörődömnek tűnő Isten története, aki tehetetlen, amikor igazán szükség lenne rá – és a székenbe fagyott életünk története. De a megszabadulásunk története is – ha akarjuk.

Nem fakadt fel a lelkedben egy ősi reménység abban a pillanatban, amikor Papa kitárta a Viskó ajtaját, és tökéletes szeretetével magához ölelte a megtört, megszorított Mackenzie Allen Phillipset? Nem kezdtél el sírni? Ez egy olyan szerelmi történet, amelyben mindenképpen szeretnénk hinni, de nem tudunk. Tudjuk, hogy igaz. De mégis. Hogyan lehetséges? Egyetlen jelenet kérdések tengerét veti fel. Isten tényleg ennyire jó? Tényleg ekkorát tévedtem? Tényleg ennyire egyszerű? Igen! Igen!

Mack nem talált igazi segítséget a szó szerint vett „vallás”-ban, amiben sokan felnőttünk.

Kétségtelenül, komoly gyógyulást talált végül, de ennek az volt az ára, hogy le kellett bontania szinte mindent, amit valaha Istenről, saját magáról és másokról, és az életről mondtak neki – nem mintha a suttogás, amit hallott, nem a Szent Szellemtől jött volna. És itt jön – nekem mint teológusnak – a lenyűgöző rész. Amit Mackenzie felfedezett, az nem más, mint az Atya, Fiú és Szent Szellem jósága és szeretete, az ősi igazság, amely

egyszer már megváltoztatta a világot. A Viskó az Ősegyház hangja, mely örütségünkől igazi otthonunkba hív, amely az Atyában, Fiúban és Szent Szellemben van.

A történeten belüli, belső történet az, hogy Paul Young – Mackenzie Allen Phillips szomorú életén és gyógyulásán át – utat talált, hogy belopakodjék deizmusunk, törvényeskedésünk és racionalizmusunk éberen őrködő sárkányai¹ mögött, és elvezessen az igazsághoz, amely szabaddá tesz minket. Az igazság pedig egy személy (99), aki megosztja az életét és mindent a Papájával a másokra irányuló szeretetben és a Szent Szellem csodálatos szabadságában. *És egy személy, aki világokon kelt át, hogy megtaláljon bennünket fájdalmunkban. ÉS egy személy, aki magával hozta a Papáját és a Szent Szellemet. Valahol legbelül tudjuk, hogy ez igaz. Mégis félünk. Mert ha meghúzod ezt a cérnát, a szőnyeg jócskán felfeslik. Mégis éppen akkor, amikor attól félsz, hogy az egész világod szétfoszlik, felfedezed, hogy Valaki már szövö az elképzelhetetlen egyszerűség, szabadság és élet új szőnyegét.*

A történet közepén, amikorra Mack már tizenöt-vagy-több-lépcsős gyógyulási folyamaton át érezheti, hogy szeretik, Sophia azokkal a szavakkal figyelmezteti, amit minden élet-szeretőnek meg kell szívlelni: „Lehet, hogy az Istenről kialakított felfogásod téves” (168); és aztán Sarayu: „Légy kész újra megvizsgálni, amit hiszel”(203).

A telefonhívás

Alig több mint egy héttel azután, hogy a Cadillac lesen elolvastam *A Viskót*, a fiammal éppen Eli Manninget és a New York Giantset néztük a tv-ben, amikor csengett a mobiltelefonom.

1 Az „éberen őrködő sárkányok” képe C. S. Lewis esszéjéből ered, címe: „Sometimes Fairy Stories Say Best What’s to Be Said” az *On Stories, and Other Essays on Literature* kötetben, amit Walter Hooper adott ki (New York: Harcourt, Brace, 1982), 47. oldal. Hálás vagyok Cary Stockettnek, amiért felhívta a figyelmemet erre a képre.

Vasárnap délután volt. Ahogy a kijelzőre pillantottam, a fiam megkérdezte, ki az.

– Nem ismerem ezt a számot. Hol 503 a körzetszám?

– Fogalmam sincs – mondta. – Nem környékbeli.

– Én sem tudom – mormoltam, és már majdnem elutasítottam a hívást, amikor valami azt súgta, hogy vegyem fel.

– Halló, itt Baxter beszél.

– Baxter, Paul Young vagyok.

A név egyáltalán nem mondott semmit. *Egyetlen Paul Youngot sem ismerek*, gondoltam magamban, miközben gondolatban végigpörgettem azoknak az embereknek a nevét, akikkel utazásaim során találkoztam.

– Talán Williamként ismer.

– William Paul Young – suttogtam magamnak, de a név még mindig nem mondott semmit. Aztán beugrott, és kiböktem: – *William P. Young?*

– Az vagyok – mondta olyan hangon, hogy fogadni merem volna, élvezni a helyzetet.

– *Az a* William P. Young?

– Hát, az „az a” részéről nem tudok, de én vagyok William P. Young. A barátaimnak *Paul*.

– Maga az a fickó, aki az elmúlt ötszáz év legjobb könyvét írta?

– Azt nem tudom, de én írtam *A Viskót*.

– Ember! Mi a csudáért hív *engem*? Az egész világ magával akar beszélni.

– Az az igazság, hogy kaptam egy e-mailt egy barátjától, Tim Brasselltől. Azt mondta, hogy keressem meg, mert írt egy olyan teológiai művet, ami illik *A Viskóhoz*. Ezért hívtam.

Jó öt percembe telt, mire teljesen el tudtam hinni, hogy mi történik. Azután meséltem neki a Cadillac lesről, ő meg jót nevetett, aztán feltettem vagy ezer kérdést, és ő válaszolt is a legtöbbre. Másfél óra múlva elköszöntünk, én pedig azonnal felhívtam Timet, és elmondtam neki, hogy mi történt. Már

korábban megbeszéltük, hogy Timmel és Bill Winnel közösen egy konferenciát tartunk áprilisban Bill gyülekezetében, Virginiában, úgyhogy lelkesen biztattam Timet és Billt, hogy hívják meg Pault, amit ők meg is tettek.

A telefonhívás és az áprilisi konferencia¹ óta Paul és én közeli barátok lettünk, és részem lehetett abban a megtiszteltetésben, hogy három országban tarthattam közös előadást vele *A Viskóról*. Mindig csodálatos hallani a történetét, és legalább ennyire csodálatos az is, hogy sok millió ember olyan könnyedén rokonságot érez Mackenzie küzdelmeivel és Paul életével.

Hadd meséljek el egy történetet, hogy megmutassam milyen is Paul, és hogy mi lehet *A Viskó* vonzerejének hátterében. Paul és én 2008 novemberében egy ausztráliai körúton voltunk, az énekes-dalszövegíró Vanessa Kersting is velünk utazott. Éppen elhelyezkedtünk a Melbourne-ből Brisbane-be tartó járaton, Vanessa és én ültünk egymás mellett, Paul valahol mögöttünk, amikor a hangosbemondóban megszólalt a kapitány hangja:

– Hölgyeim és uraim, a kapitány beszél. Ma egy különleges vendég utazik a gép fedélzetén.

Mosolyogva fordultam Vanessához, és ezt mondtam: – Valaki rájött, hogy Paul a gépen van.

Ő is elmosolyodott, és akkor megszólalt a kapitány:

– Ma van Baxter Kruger 50. születésnapja.

Erre az utasok éljenezni és tapsolni kezdtek. Megdöbbenem, kicsit zavarba is jöttem, és ahogy körbefordultam integetve, hogy megköszönjem a jókívánságokat, elkaptam Paul csillogó tekintetét. Fülig érő szájjal vigyorgott, mint egy kisfiú, akinek sikerült valami különleges ajándékkal meglepni a szüleit. Ez az apróság a születésnapomon a világot jelentette számomra, különösen, hogy szó szerint egy fél világ választott el a családom-

1 A konferencia anyaga „Rediscovering Jesus” elérhető a honlapunkon a perichoresis.org vagy a thegreatdance.org honlapon keresztül.

tól. Mégis, a legjobban az ragadott meg, hogy minden elszenvetett sérülése ellenére, Paul kész volt a mókára.

Amit Willie mondott Mackről az igaz Paulra is:

De el kell mondanom, hogy még soha nem ismer-tem más felnőttet, aki ilyen egyszerűen és ekkora örömmel élné az életét. Bizonyos értelemben újból gyerekké vált. Vagy talán még pontosabban: azzá a gyermekké vált, aki sohasem lehetett: egyszerű bizalommal és csodálkozással éli az életét. (255–256)

Azt hiszem, ez a szabadság dalol végig a történetben. És ez az a visszatérő dallam, amelyet mindannyian szeretnénk hallani – és megélni. Mert ez a mi énekünk is.

ELSŐ RÉSZ



NÉHÁNY
BEVEZETŐ
GONDOLAT
PAPÁRÓL

1.



A MEGDÖBBENTŐ

*Nos, Mackenzie, ne ácsorogj itt tátott szájjal,
mint akinek tele van a gatyája...
Gyere, beszéljessünk, miközben elkészítem a vacsorát.*
Papa

Az oregoni hegyek távoli vadonjában egy elhagyatott öreg viskóban Mackenzie Allen Phillipset mélységesen megdöbbenti három felettébb szokatlan személy. Úgy volt, hogy „rémálmainak helyszínén” leszámol Istennel (73), pontosan azon a helyen, ahol az ő Missyjét meggyilkolták. De a három ember, akivel találkozik – egy ragyogó szemű, hatalmas afroamerikai asszony, egy közel-keleti származású erős ács, és egy ázsiaiak látszó nő, aki néha megjelenik, máskor eltűnik –, egyáltalán nem olyanok, mint amilyennek Mack azt az Istent *képzelte*, akivel találkozója volt. Az az Isten, akit elképzelt, egyáltalán nem jelent meg.

Mack összesen négyszer járt a viskóban. Először azon a szörnyű éjszakán, amikor a hatóságok megtalálták Missy piros ruhájának a foszlányait és vért a fapadlón. Másodszor néhány évvel később, amikor Mack Papa – ez a felesége kedvenc megszólítása Istenre – meghívására érkezik. Mack érzelmei vegyesek, az egyszer biztos. Kicsit kíváncsi, kicsit ijedt és nagyon dü-

hős. Kölcsönkéri a barátja terepjáróját, és nekivág tudva, hogy „legmélyebb fájdalmainak... a kellős közepébe tart” (78).

Néhány óra vezetés után úgy egy mérföldnyire a viskótól Mack megállítja a terepjárót, de csak vagy öt lépést képes megtenni, amikor a gyomrában gyülemelő görcsös fájdalomtól kitör rajta a pánik. „Kérlek, segíts!”(79) – nyögi, de nincs válasz. Nehezen birkózik meg az ösvénnyel, míg végül megpillantja a viskót. „Maga a viskó kihaltak és üresnek tűnt, de amint kimeredt szemmel bámulta, egy pillanatra mintha átalakult volna egy gonosz pofává, amely démoni vigyorba torzult, egyenesen rá nézett, mintha el akarná riasztani.”(81) Az a tény, hogy Mackenzie még egy lépést tesz a viskó felé, a bátorságát bizonyítja – vagy a dühét. Nagyon sok mindent meg kell beszélnie Istennel.

Az ajtónál állva az emlékezetében felvillan az a borzalmas éjszaka, felkavarva az érzelmeit. Istenhez kiált, de mint korábban, nincs felelet. Ismét szólítja, és ismét nincs válasz. Bátran szembenézve a félelmével, hogy mit talál majd odabent, Mack kinyitja az ajtót. Amit talál, csak ennyi: nincs bent semmi. Sem Isten, sem élet; csak üresség, árnyak, a félelmeinkben megjelenő isten sivár nem-léte, és Missy vérfoltjai. Mack istene, a mi istenünk, megbukott elképzeléseink istene nem létezik, soha nem létezett és soha nem fog létezni. De az a sérülés, amit ez az isten okoz nekünk, nagyon is valóság számunkra.

Young részéről ez egy ragyogó húzás. Egyetlen teológiai szakszó nélkül felszakítja a nyugati teológia végzetes nyomorúságát – és érezteti velünk a fájdalmát. A könyv eme pillanatában és remélhetőleg a történelem ezen pontján mindenki számára láthatóvá válik ennek az elképzelt isten(ség)nek a terméketlensége. Kétségtelen, hogy Mack Nagy Szomorúsága Missy rettenetes elvesztésében gyökerezik, de Isten rettenetes hiányában is. Ez egy nagyon magányos hely.

Belül, egyedül és tehetetlenül Mack fájdalomban tör ki. „Miért?! Miért engedted, hogy ez megtörténjen? Miért hoztál engem ide? Bárhol találkozhattunk volna, miért éppen *itt*? Nem

volt elég, hogy megölted a kislányomat? Muszáj még velem is játszadozgatnod?” (81) Dührohámában szétveri a szobát, eldob egy széket, és a kitörött széklábbal tör-zúz, míg végül teljesen kimerül. És akkor a fájdalma, a mérge, az Isten iránti haragja egyetlen kiáltással sűrűsödik össze: „*Gyűlöllek!*” (82). Az őszinteség sikolya ez, az egyetlen igaz válasz, amikor a fájdalomunk és ennek az istennek a hideg, szívtelen tehetetlensége összeütközik egy sorscsapásban. *Gyűlöllek!*

Könnyezve roskad le, beborítva az ő Nagy Szomorúságával. Még egyszer célba véve a képzeletében lévő közömbös Istent (82), gúnyosan kiáltja:

Akkor hát hol vagy? Azt hittem, találkozni akarsz itt velem. Isten, én itt vagyok! És te hol vagy?! Sehol nem lehet téged megtalálni. Soha nem voltál a közelben, amikor szükségem lett volna rád – se kisfiú koromban, sem pedig akkor, amikor Missyt elveszítettem. És most sem! Szép kis Papa vagy, mondhatom! (82)

Isten, én befejeztem... Ezt én nem tudom tovább csinálni! Belefáradtam, hogy próbáljalak mindezekben megtalálni téged. (83)

Gyűlöllek! Az emberiség utolsó szava a sötétség csapdájában. De nem ez a rettenetes elhagyatottság a történet vége. Lelkünk szerelme találkozik velünk a fájdalomunkban. Szerintem ez is egy nagyszerű húzás a regényben, és egyike *A Viskón* végigvonuló nagy témáknak. Ellentétben az általunk elképzelt közömbös istennel, az Atya-, Fiú-, és Szent Szellem Isten igenis találkozik velünk a fájdalomunkban, a sorcsapásainkban, és különösen lelkünk sötétjében és a bűneinkben. Nem arról van szó – amint majd látni fogjuk –, hogy az áldott Szentháromság az életünk többi részében nincs jelen; hanem sokkal inkább arról, hogy az élet és a képzeletünk alkotta hamis isten összeütközésekor keletkezett sérülésben új szemmel kezdünk látni.

Elkiáltva a végső, Istent elutasító szót, Mackenzie kilép a viskóból, és elindul a terepjáró felé. És ekkor történik, miután kimondta Isten felé a saját „béke”-szavát, hogy megváltozik a világ – az ő világa, és jó reménység szerint a miénk is. Úgy tizenöt métert tesz meg a terepjáró felé, és az erdőt étellel tölti meg a fény. Hirtelen az élet hihetetlen, különös változása ragyogja be Mack undorának csendjét. Egy hónapnyi tavaszi olvadás zajlik le a szeme előtt néhány rövid perc alatt. Új reménység támad, ahogyan a hó elolvad körülötte, és a vadvirágok megmutatják szépségüket. Óvatos kíváncsisággal ugyan, de úgy dönt, hogy visszatér a viskóhoz. Az is teljesen átalakult. Már nem egy düledező viskó, hanem egy jól megépített rönkház fehérre festett léckerítéssel, és a kéményéből füst száll fel. És mintha bentről *nevetést* hallana (84–85). Macknek fogalma sincs, hogy mi vár rá, de figyeljünk fel arra, hogy az első jel, amit kap, a nevetés.

Mégis hogyan várhatnánk el bárkitől, hogy elhiggyen egy ekkora csodát? Félig-meddig meggyőződve arról, hogy megboldult, Mackenzie nem tudja, hogy mit gondoljon, vagy mit tegyen. De már túl késő. A tornácon állva, latolgatva, hogy bekopogjon-e, vagy ne, Mack – éppen úgy, mint a tékozló fiú – esélyt sem kap arra, hogy akár csak egy szót is szóljon. Az ajtó kitarul. Egy jól megtermett, élettől és szeretettől ragyogó arcú afroamerikai asszonyság szalad, hogy átölelje, örömeiben felkapva Macket a földről; a nevét kiabálja, mintha egész életében ismerte és szerette volna.

Mack döbbenet hallgat, fogalma sincs, hogy ki lehet ez az asszony, mégis a lelke csak úgy szívja magába a pillanat minden egyes cseppjét. Ki ne akarná, hogy megöleljék? Ki ne akarná azt, hogy nevén szólítsa egy mosolygó valaki, aki gyönyörködik benne? A védművei leomlanak és a szíve menthetetlenül olvadozik. Meghökkenve, de elragadtatva, összezavarva, mégis könnyekig meghatva odáig van azért, ahogyan az asszony a nevét kiáltja. „Mack, oda nézzenek! – szinte felrobbant az örömtől. – Hát itt vagy végre, és hogy megnőttél! Már alig vártam, hogy szemé-

lyesen is találkozunk! ... Drágám, kicsikém, ha tudnád, mennyire szeretlek! – Ezzel újból szerető karjaiba csomagolta.” (86) Szinte látni lehet, ahogy forognak Mack agyában a kerek: *Ki ez a nő? És miért van itt? Honnan ismer engem, és miért törődik velem? Mi a csuda folyik itt?*

De arra már nem marad ideje, hogy feldolgozza, mi is történik vele voltaképpen, mert megjelenik egy ázsiaiak tűnő nő, aki alig észrevehető, betör a személyes terébe, megsimítva az arcát. Leginkább kertesznek mondaná, de szinte láthatatlan, és vibrál a fényben. „Én könnyeket gyűjtök – mondta kedvesen.” (87) Ekkor Mack észrevesz egy közel-keleti férfit, aki az ajtófélfának támaszkodik. Hétköznapi kinézetű, de erős, és valahogy a mosolya mindennél többet mond. „Mack azonnal tudta, hogy kedveli ezt az embert.” (88) Fűrészpör borítja, szerszámöv a derekán, egészen úgy néz ki, mintha ács lenne.

Macknek ez kicsit sok, ezért próbál magához térni, és félig-meddig viccesen megkérdezi, „Vagytok még többen is?” (88).

„Nem, Mackenzie – kuncogott a fekete nő –, csak ennyien, de hidd el, ez több is, mint elég.” (88)

Kevesebb mint harminc perccel ezelőtt Mack iszonyúan haragudott istenre, amikor végső ítéleteként kiáltotta: „Befejeztem! Gyűlöllek!” Most pedig egy fekete asszony bámulatos ölelésében találja magát, olyan valaki ölelésében, aki egyértelműen ismeri és szereti őt. Mackenzie-nek fogalma sincs, mit tegyen, vagy mit mondjon. Mégis mindannak ellenére, hogy még mindig fájdalmat érez, és még mindig fortyog benne a méreg képzelete istenével szemben, Mack ott áll két gyönyörű nő és egy ács társaságában, három olyan személlyel, akik valahogyan ismerik őt, és elfogadják – sőt *kedvelik* őt – úgy, ahogy van. Furcsa módon otthon érzi magát. Olyan valakinek érzi magát, akit észrevettek és ismernek, akivel törődnek, akit vártak, és határozottan szeretettel fogadnak. És akkor megérzi édesanyja parfümjének az eltéveszthetetlen illatát, amely a fekete asszonyról

árad. Még mindig tartózkodóan – és ki ne lenne az –, érzi, hogy könnycseppek csordulnak ki a szeméből.

Hát így találja magát Mackenzie Allen Phillips váratlanul egy szeretetközösség kellős közepén. Néhány rövid óra alatt csodálattal tölti el a közöttük lévő kapcsolat, az, ahogyan egymásra figyelnek, kölcsönös tiszteletük és egymásban való gyönyörködésük – és ahogyan mindenestül elfogadják őt úgy, ahogy van. Nem is sejti, hogy ez a gyöngéd elfogadás teljesen ki fogja őt fordítani magából.

Tulajdonképpen ebben a jelenetben sűrített formában ott van *A Viskó* teljes története és néhány nagyobb istenismereti kérdés. Olyan képet vázol elénk, amely felfakasztja bennünk a vágyott reménységet, ugyanakkor ezer kérdést vet fel – Isten személyétől kezdve addig a tényig, hogy Macket befogadták, MIELŐTT bűnbánatot tartott és hitt volna, a Testté létel céljától Jézus halálának jelentéséig; onnan, hogy mit jelent embernek lenni egészen odáig, hogy mi a menny és a pokol igazi jelentése. És kellő időben megkapjuk a választ ezekre a kérdésekre. De kezdetnek itt egy egészen egyszerű kérdés: Mi van akkor, ha ez a pillanat – Papa ölelésének a jelenete – a halálunk pillanata? Mi van akkor, ha arra ébredünk a túloldalon, hogy halljuk, ahogyan Papa a nevünket kiáltja, és ott van Sarayu a könnyeinket gyűjtögetve, és Jézus a mi Nagy Szomorúságunk koporsójának fűrészporával borítva?

Hadd menjek még tovább. Mi van akkor, ha mindez *már most* igaz? Mi van akkor, ha *már most* ennyire ismer, szeret és örömmel fogad minket?

A történet Első Leckéje: mi vagyunk Mackenzie. A meghökentő ölelés, amely őt betakarja, igaz ránk nézve is. Az Atya, Fiú, Szent Szellem minket is ismer, szeret és gyönyörködik bennünk úgy, ahogy vagyunk, akár hiszünk Istenben, akár nem. Az igazság az, hogy Jézus Papája és a Szent Szellem már magához ölelt minket. Erről szól teljes egészében Jézus eljövele. Az áldott Szentháromság már találkozott velünk a viskónkban. Jézus eljö-

vetelével felállították a sátraikat a szemetes kukánk belsejében. Az Atyához, a Fiúhoz és a Szent Szellemhez tartozunk. Mindig így volt és mindig így lesz; ezt Jézus intézte el személyesen. De mint Mackenzie-nek, nekünk is rossz a szemünk; annyi fájdalom van bennünk, hogy nem vagyunk képesek megismerni az igazságot, vagy hinni benne – most még. De attól még igaz.